

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และแนวทางในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงาน เป็นการศึกษาโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มรูปแบบกลุ่มสนทนา (focus group) เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ข้อเสนอแนะ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย 2 ระดับ คือ ระดับปฏิบัติการ ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และระดับนโยบาย ได้แก่ ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ **ด้านการบริหารงานวิชาการ** ได้แก่ 1) การขาดแคลนอัตรากำลัง 2) การปฏิบัติงานไม่ตรงตามหน้าที่ความรับผิดชอบ 3) ความไม่ชัดเจนและไม่มีการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรใหม่ 4) ขาดการประสานงานระหว่างองค์กรต่าง ๆ ที่มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ 5) การกระจายอำนาจจากส่วนกลางไม่เพียงพอและไม่แท้จริง 6) ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไม่บรรลุผล 7) ระบบการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ไม่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง **ด้านการบริหารงานงบประมาณ** ได้แก่ 1) งบประมาณไม่เพียงพอ 2) การจัดสรรงบประมาณไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ 3) ไม่มีการกระจายอำนาจให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการจัดตั้งงบประมาณ 4) การดำเนินงานตามระบบ GFMS ยังไม่บรรลุผล 5) การประเมินแผนงาน โครงการ ไม่ดำเนินการอย่างจริงจัง **ด้านการบริหารงานบุคคล** ได้แก่ 1) ความล่าช้า 2) กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการในบางเรื่องขาดความชัดเจน บางเรื่องไม่เหมาะสม 3) การกระจายอำนาจน้อย 4) องค์กรคนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลมีองค์ประกอบไม่เหมาะสม **ด้านการบริหารทั่วไป** ได้แก่ 1) กลุ่มงานบริหารทั่วไป และกลุ่มงานการเงินและสินทรัพย์ มีลักษณะงานที่ต่างกัน ไม่ควรนำรวมอยู่ในกลุ่มเดียวกัน 2) การพัฒนาระบบข้อมูลและเครือข่ายสารสนเทศยังดำเนินการไม่จริงจัง 3) บุคลากรที่ปฏิบัติงานมาจากหน่วยงานเดิมที่หลากหลาย ขาดทักษะในการปฏิบัติงาน 4) การกระจายอำนาจน้อย 5) การประสานงานกับหน่วยงานอื่นน้อย 6) การตรวจ ติดตาม ขาดความต่อเนื่อง **แนวทางแก้ไข ด้านการบริหารงานวิชาการ** ได้แก่ 1) ควรพัฒนาเกณฑ์การกำหนดอัตรากำลังให้เหมาะสมทั้งในภาพรวมและเฉพาะส่วน 2) พัฒนาและส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแก่ผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3) พัฒนาระบบการจัดการความรู้ที่มีส่วนร่วมจากทุกหน่วยงาน โดยเน้นการประชาสัมพันธ์และการสร้างความเข้าใจ 4) ส่วนกลางควรกำหนดนโยบายและกระจายอำนาจสู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอย่างแท้จริง โดยส่วนกลางควรเน้นหน้าที่ตรวจสอบ ติดตาม 5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องจัดโครงการพัฒนาสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 6) วางระบบการกำกับ ติดตาม อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง

7) **ตั้งศูนย์พัฒนาการเรียนรู้ สร้างแรงจูงใจในการทำงานวิจัยทางการศึกษา ด้านการบริหารงานงบประมาณ** ได้แก่ 1) จัดสรรงบประมาณเป็นจำนวนรวมและให้อิสระแก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการบริหารงบประมาณ โดยใช้ระบบเงินอุดหนุนทั่วไป (เป็นก้อน) (block grant) 2) สํารวจข้อมูลเพื่อกจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นธรรม ตามความจำเป็นและความต้องการ 3) ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณ 4) พัฒนาระบบ GFMS ทั้งในด้านบุคลากรและเทคโนโลยี 5) กำหนดระบบตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการใช้งบประมาณอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ด้านการบริหารงานบุคคล ได้แก่ 1) ก.ค.ศ.เร่งรัดในการออก กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการให้ครบถ้วน 2) ก.ค.ศ พัฒนา กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการให้เหมาะสม 3) ก ค ศ. และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทบทวนการกระจายอำนาจให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 4) จัดทำแผนพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

ด้านการบริหารทั่วไป ได้แก่ 1) แยกกลุ่มงานการเงินและสินทรัพย์จากกลุ่มอำนวยการ 2) ตั้งกลุ่ม ICT เพื่อสามารถจัดระบบข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัย 3) พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง 4) กระจายอำนาจให้มากขึ้นและควรมีการให้บริการแบบเสรีจลัน ณ จุดเดียว (one stop service) 5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องให้การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน เอกชน สถานประกอบการต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น 6) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรกำหนดโครงการ ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล เพื่อนำผลมาเป็นแนวทางแก้ไขและพัฒนา